

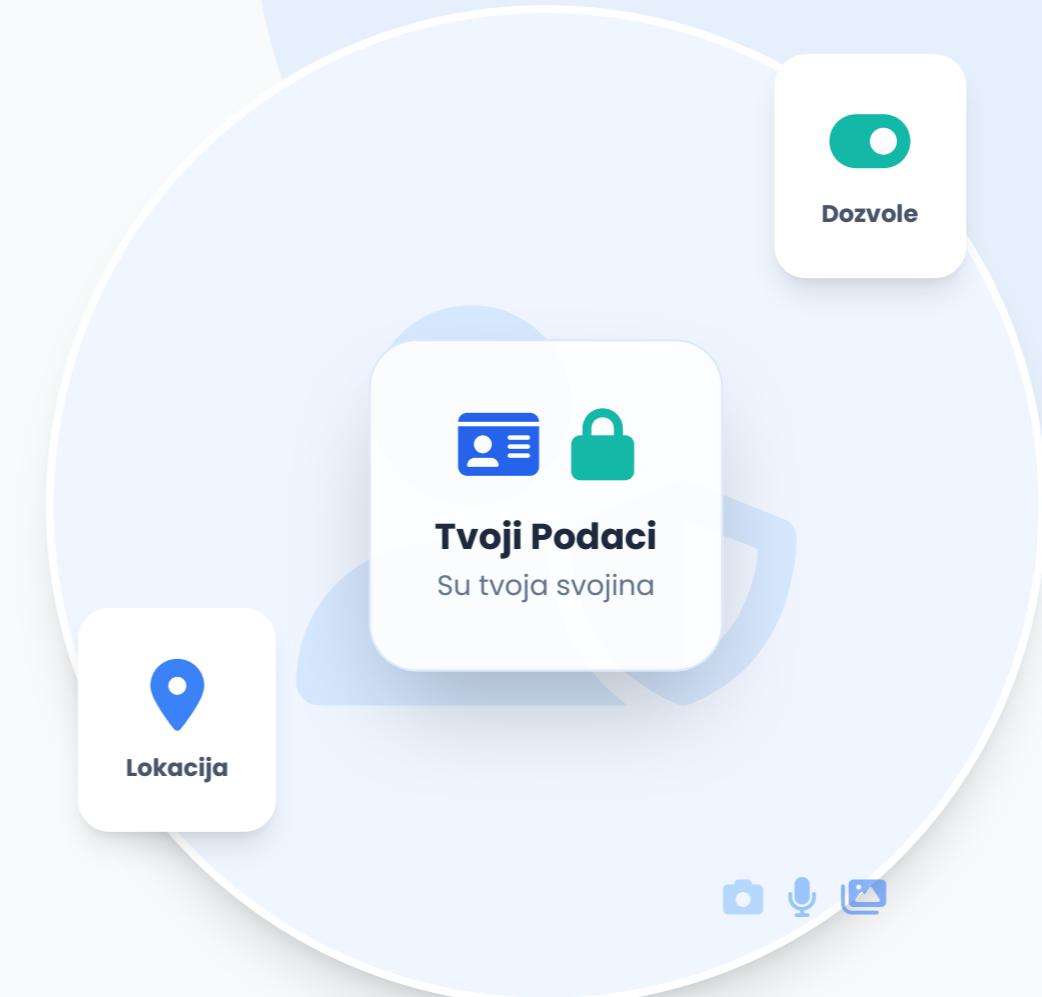
Lični Podaci i Privatnost

Razlikovati šta se dijeli i kako zaštiti privatnost

Cilj radionice: Naučiti važnost zaštite ličnih podataka, razumjeti app dozvole i rizike geolokacije.

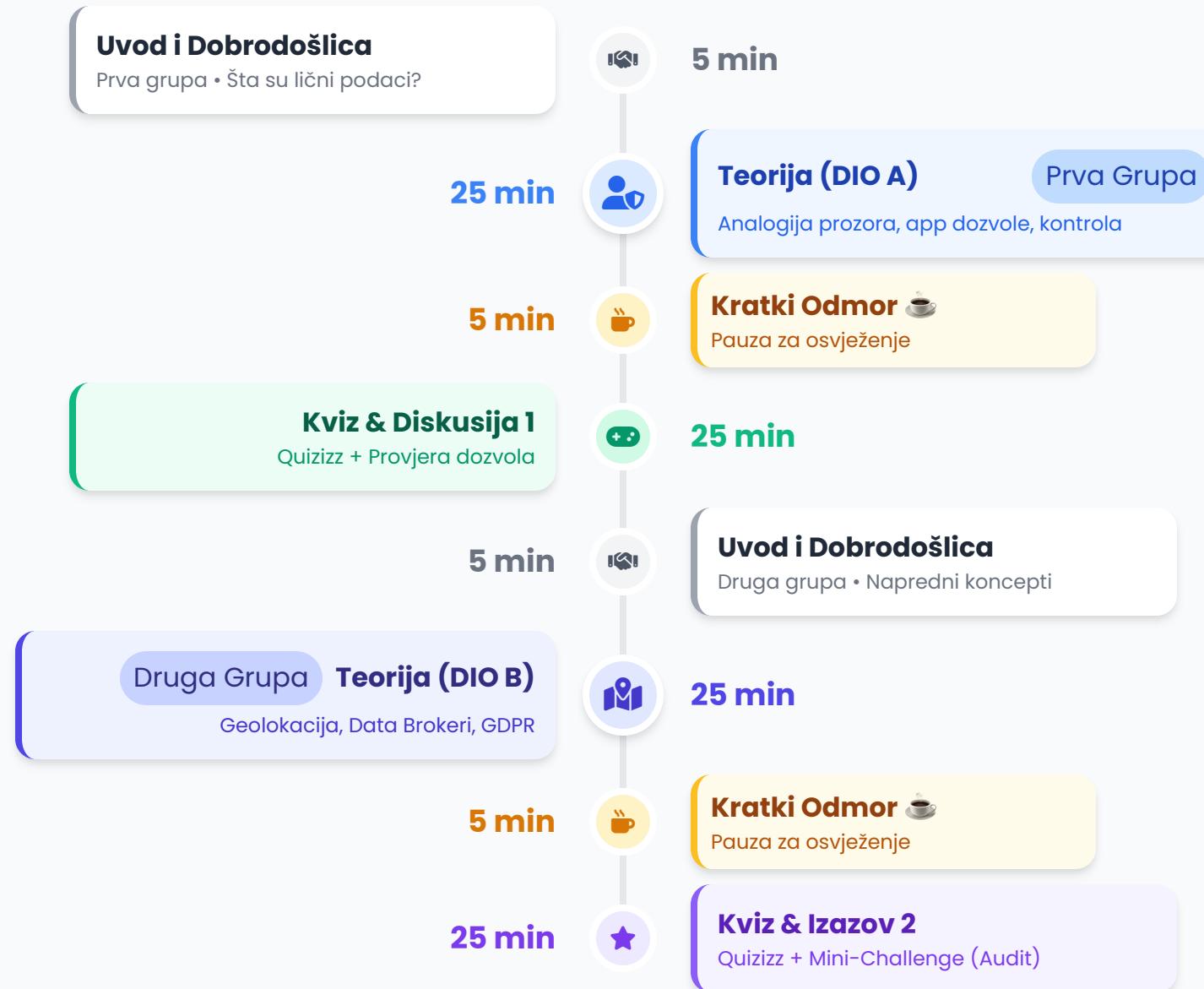
👤 Dio A: Mlađa grupa (9-11)

👤 Dio B: Starija grupa (12-15)

Agenda dana

Plan radionice: Lični Podaci i Privatnost (120 minuta)

Dobrodošli!

Danas učimo kako da čuvamo svoje tajne u telefonu.

Šta je lično?

Ime, adresa i škola su tvoje blago. Nauči kome ih smiješ otkriti, a kome ne.

Radoznale aplikacije

Zašto igrica želi tvoju kameru? Otkrićemo šta su to "dozvole" i kako rade.

Ti imaš kontrolu

Naučićemo kako da kažeš "NE" aplikacijama koje traže previše.

Spremni da zaštitimo svoje podatke? Krećemo! 🛡️

Plan za Dio A

Šta nas čeka: otkrivamo kako čuvamo privatnost

Analogija: Prozori

Priča o kućnim prozorima i zašto nam trebaju zavjese da zaštитimo svoju privatnost.

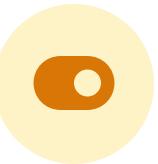
Lični Podaci

Razumjećemo šta su lični podaci (ime, adresa, škola) i zašto su toliko važni.

App Dozvole

Otkrićemo zašto aplikacije traže pristup kamери i mikrofonu i kada reći "Ne".

Tvoja Kontrola

Naučićemo kako da provjerimo i isključimo nepotrebne dozvole na telefonu.

Spremite se da zaštite svoje tajne!

MOTIVACIJA

Zašto su podaci važni?

Tvoji podaci su dragocjeni. Pametne postavke štite tebe i tvoju porodicu.

70% Nepotrebnog

U 2026. godini, čak 70% aplikacija traži dozvole koje im ne trebaju. To je kao da lampa traži tvoju lokaciju!

Tvoja Sigurnost

Kada kažeš "Ne" nepotrebnim dozvolama, zaključavaš svoja digitalna vrata. Čuvaš sebe i svoje prijatelje.

Znanje je Moć

Učenje danas znači sigurnost sutra. Razumijevanje dozvola ti daje kontrolu nad tvojom pričom.

Učenje danas = Sigurnost sutra

PRVA GRUPA (9-11 GOD)

DIO A:

Čuvaj svoje tajne

Tvoji podaci su kao blago u kući. Naučimo zajedno šta smijemo dijeliti kroz prozor, a šta treba ostati zaključano!

Lični Podaci

Kućni Prozori

Tvoja Privatnost

ANALOGIJA

Lični podaci su kao Prozori Kuće

Tvoj profil je tvoja soba

Internet je kao velika ulica. Tvoj profil je tvoja kuća gdje čuvaš svoje stvari.

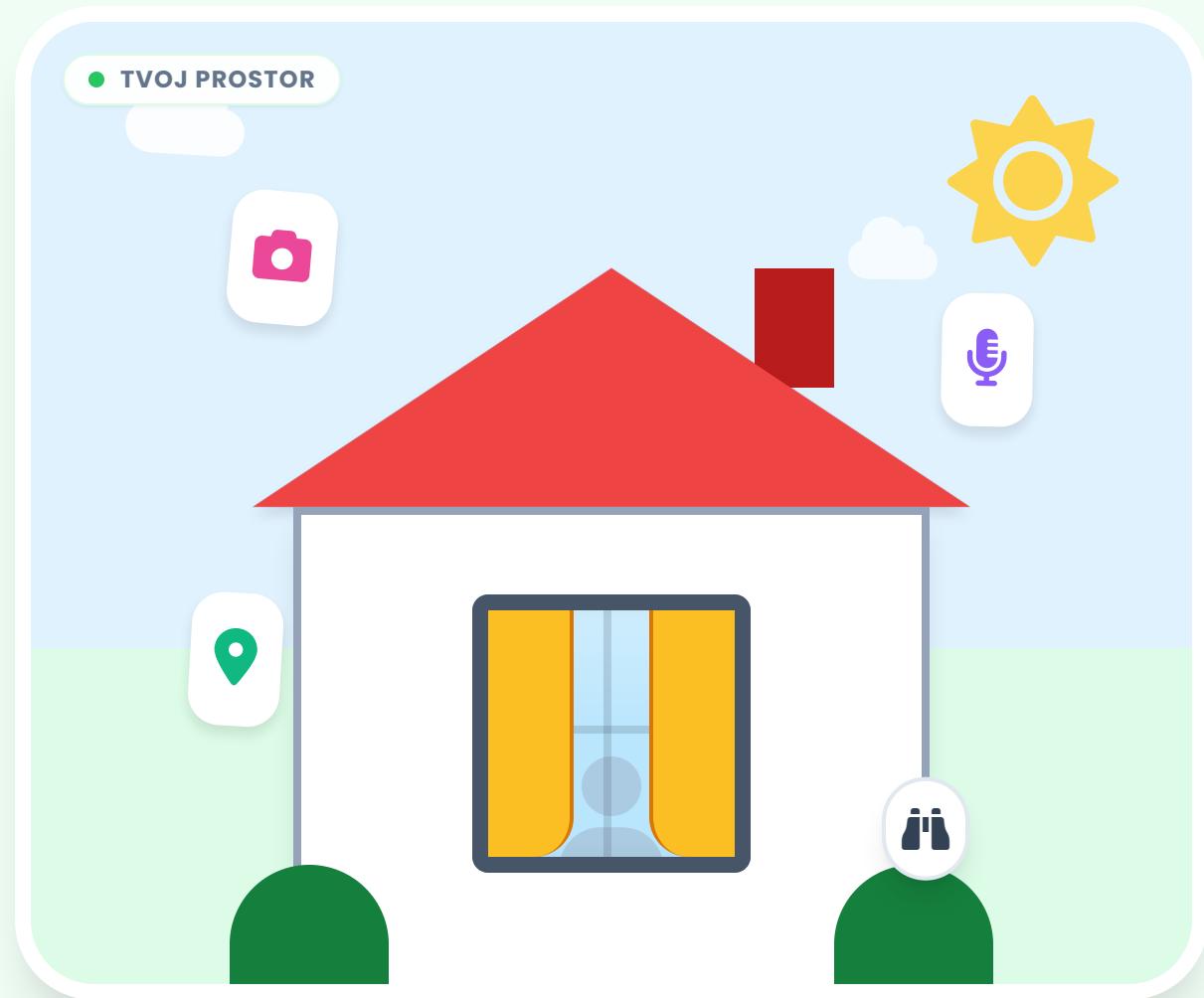
Ko gleda unutra?

Ako ne staviš zavjese, aplikacije (i nepoznati ljudi) mogu vidjeti sve unutra.

Zavjese = Privatnost

App dozvole su tvoje zavjese. Ti odlučuješ kada ćeš ih navući i zaštititi se.

Šta su lični podaci?

Sve ovo su dijelovi tvoje privatnosti – čuvaj ih kao blago!

Tvoja Lokacija

Adresa kuće, ime škole i lokacija uživo. Ovi podaci su najvažniji za tvoju fizičku bezbjednost. Oni govore drugima gdje te mogu pronaći.

Tvoj Identitet

Tvoje **ime, prezime i datum rođenja**. To si ti! Ovi podaci jedinstveno govore ko si u stvarnom svijetu i ne treba ih dijeliti sa strancima.

Tvoj Lik i Sadržaj

Fotografije lica, video snimci i glas. Jednom kada ih objaviš, teško ih je povući nazad. Tvoj lik je dio tvog ličnog brenda.

Lični Podaci vs Javni Podaci

Šta čuvamo kao tajnu, a šta možemo podijeliti sa svima?

Lični Podaci

Čuvaj samo za sebe i porodicu

- Tvoja puna kućna adresa i broj stana.
- Broj telefona i lozinke za naloge.
- Ime škole i razred koji pohađaš.
- Fotografije na kojima se vidi gdje živiš.

Javni Podaci

Ono što je sigurno dijeliti

- Tvoj nadimak ili korisničko ime (bez prezimena).
- Tvoj hobi (volim fudbal, crtanje, igrice).
- Omiljena boja, hrana ili muzika.
- Crteži ili kreativni radovi koje si napravio/la.

VS

Pravilo: Ako ne bi rekao/la strancu na ulici, ne stavljaj ni na internet!

Slučaj: Adresa u igri

Marko je mislio da je to samo igra. Pogledajmo šta se desi kada granica između online i offline svijeta nestane.

Nepoznati "Prijatelj"

Chat u igrici

“ Primamljiva ponuda

Marko je igrao omiljenu igricu. Neko u chatu je napisao: "Hej, super igraš! Daj mi svoju kućnu adresu da ti pošaljem besplatne skinove i opremu poštom!"

Marko je pomislio: "To je samo igra, šta može poći po zlu?" i napisao adresu.

Nije bio poklon

Stvarni svijet

⚠ Šta se desilo?

Marko nije dobio poklon. Umjesto toga, nepoznati ljudi su počeli dolaziti pred njegovu kuću i raspitivati se za njega.

Njegovi roditelji su bili uplašeni, morali su promijeniti broj telefona i prijaviti uznemiravanje policiji. Cijela porodica je izgubila osjećaj sigurnosti u svom domu.

🚫 **Adresa = Ključ tvog doma. Ne daj ga nikome!**

⚠ POSLJEDICA: STRAH

Šta NIKADA ne dijelimo?

Tri ključne stvari koje moraju ostati tvoja tajna online.

Adresa i Škola

Tvoja kućna adresa i ime škole su tvoja tvrđava. Ne otkrivaj svoju lokaciju strancima u igrama ili chatu.

Broj Telefona

Tvoj broj je samo za porodicu i prave prijatelje. Javno dijeljenje broja može dovesti do uznemiravanja.

Lozinke

Lozinka je kao ključ od kuće. Nikada je ne daj nikome, čak ni najboljem drugu ili drugarici.

Šta su app dozvole?

Proces kako aplikacije traže "ključeve" od tvog telefona.

Dozvola je kao ključ od tvoje sobe – ne daješ ga svakome ko pokuca!

Savjet: Uvijek pročitaj šta aplikacija traži prije nego klikneš "Allow".

Kako App Traži Dozvole?

Šta se dešava kada instaliraš novu aplikaciju...

PROCES INSTALACIJE I DOZVOLA:

1. Instalacija

Skineš igricu ili aplikaciju sa prodavnice. App ulazi u tvoj telefon.

2. Prvo Pokretanje

Otvoriš app prvi put. Ona odmah želi da "vidi" i "čuje" oko sebe.

3. Pop-up Pitanje

"Da li dozvoljavaš pristup kameri/lokaciji?" Ovo je ključni trenutak!

4. Tvoja Odluka

Biraš: "Dozvoli", "Samo dok koristim" ili "Ne dozvoli". Ti si šef!

SAVJET DIGITALNOG ISTRAŽIVAČA

Uvijek pročitaj šta app traži prije nego klikneš "Dozvoli".

Vrste dozvola

Šta sve aplikacije traže od tebe? Upoznaj najčešće "ključeva" koje dajemo.

Kamera

Za snimanje slika i videa.

Mikrofon

Za snimanje glasa i pozive.

Lokacija

Gdje se tačno nalaziš.

Kontakti

Brojevi tvojih prijatelja.

Galerija

Sve tvoje sačuvane slike.

Notifikacije

Obavještenja koja iskaču.

Potrebne vs Nepotrebne Dozvole

Primjeri kada aplikacija stvarno treba pristup, a kada je to sumnjivo

Potrebne Dozvole

Ima smisla za rad aplikacije

- **Kamera** za Instagram (da slikaš story).
- **Lokacija** za Google Maps (da ti pokaže put).
- **Mikrofon** za WhatsApp (da pošalješ glasovnu).
- **Galerija** za editor slika (da urediš fotku).

Nepotrebne Dozvole

Nema smisla, sumnjivo je

- **Lokacija** za kalkulator ili lampu.
- **Kontakti** za jednostavnu offline igricu.
- **Mikrofon** za aplikaciju za pozadine (wallpapers).
- **Kamera** za muzički plejer.

VS

Savjet: Ako aplikacija traži nešto što joj ne treba, reci NE ili je obrisi!

Kako provjeriti dozvole na telefonu?

Jednostavni koraci za kontrolu pristupa tvojim podacima na Android i iOS uređajima.

Android Koraci

Iди na **Postavke > Privatnost > Upravitelj dozvola**. Ovdje možeš vidjeti koje aplikacije koriste kameru, mikrofon ili lokaciju.

#Postavke

#Dozvole

iPhone (iOS) Koraci

Iди na **Postavke > Privatnost i sigurnost**. Odaberis kategoriju (npr. Mikrofon) da vidiš i isključiš pristup aplikacijama.

#Privatnost

#Sigurnost

Provjera po Aplikaciji

Dugi pritisak na ikonicu aplikacije > **Informacije o aplikaciji** (ili 'i') > **Dozvole**. Isključi sve što nije neophodno.

#BrziPristup

#Kontrola

Lokacija: Posebna Pažnja

Za lokaciju uvijek biraj opciju "**Samo dok se aplikacija koristi**". Nikada ne ostavljam na "Uvijek" osim za mape.

#Lokacija

#Oprez

Pro Savjet: Ako isključiš dozvolu i aplikacija prestane raditi, uvijek je možeš ponovo uključiti. Ne boj se eksperimentisati!

Zašto app-ovi traže dozvole?

Nije svaki zahtjev loš, ali treba znati razliku između potrebe i radoznalosti.

Funkcionalnost

Da bi aplikacija radila ono što treba. Npr. **kamera** za slikanje u Instagramu ili **mikrofon** za glasovnu poruku.

Olakšavanje

Da ti bude lakše. Npr. **kontakti** da brže nađeš prijatelje u igrici, umjesto da kucaš brojeve.

Prikupljanje Podataka

Neki app-ovi traže više nego što im treba (npr. **lokacija** za lampu) da bi prodali tvoje podatke.

Reklame

Da ti pokažu reklame koje te zanimaju. Prate tvoru **aktivnost** i šta voliš da gledaš.

Dobar App vs Loš App

Kako prepoznati sumnjive zahtjeve za dozvolama

Dobar App

Pošten i jasan

- Traži dozvolu (npr. kameru) tek kad želiš da slikaš.
- Jasno objašnjava zašto mu treba pristup.
- Radi normalno i ako odbiješ nebitnu dozvolu.
- Traži minimum podataka za rad.

Loš App

Sumnjiv i pohlepan

- Traži pristup kontaktima i lokaciji čim ga upališ.
- Obična igrica traži mikrofon i pozive bez razloga.
- Neće da radi ako klikneš "Ne" na dozvole.
- Puna je reklama koje iskaču svuda.

VS

Ako aplikacija za baterijsku lampu traži tvoju lokaciju – to je crvena zastavica! ➔

Slučaj: "Besplatna" Aplikacija

Primjer iz 2026. godine: Kako jedna "zabavna" igrica može ugroziti privatnost cijelog razreda.

👉 MAMAC

⚠ POSLJEDICA

Zabavni Kviz 2026

Zahtjev za dozvolu

❓ Šta aplikacija traži?

Instaliraš novu besplatnu igricu. Prije nego što počneš, iskoči prozor: "**Dozvoli pristup kontaktima da vidiš ko od prijatelja igra!**" Zvuči korisno i zabavno, zar ne?

Pop-up na ekranu

Dozvoli pristup kontaktima? [DA] [NE]

Prodaja Podataka

Šta se stvarno desilo?

👉 Istina iza klika

Igrica nije trebala kontakte da bi radila. Kompanija je kopirala sve brojeve telefona tvojih prijatelja i prodala tu listu. Tvoji prijatelji (koji nisu ni instalirali igru) počinju dobijati spam poruke i reklame.

❗ Savjet: Ako igrica traži kontakte – reci NE!

Twoja Privatnost je Tvoj Štit

Ključni savjeti za kontrolu dozvola i ličnih podataka.

Čuvaj Lične Podatke

Ime, škola, adresa i broj telefona su samo za tebe i tvoje roditelje. Ne dijeli ih u igricama.

Provjeri Dozvole

Ako igrica traži tvoju lokaciju ili kontakte, zapitaj se ZAŠTO. Ako nije potrebno, reci NE.

Ti Si Glavni/a

Tvoj telefon je tvoja tvrđava. Postavke privatnosti su ključevi koje ti držiš.

#Sigurnost

Moć je u tvojim rukama:

- ✓ Zatvori "prozore" privatnosti
- ✓ Isključi nepotrebne dozvole
- ✓ Pitaj odrasle ako nisi siguran/na

#Privatnost

"Ja privatnost, tvoja pravila!"

Kratki Odmor

Napuni baterije za nastavak!

5

MINUTA

Hidratacija

Popij čašu vode

Istezanje

Protegni se malo

Pauza za oči

Odmori pogled od ekrana

Vidimo se uskoro na Quizizz kvizu!

PROVJERA ZNANJA DIO A

Quizizz Kviz

Koliko znaš o ličnim podacima i dozvolama?

1 Uzmi telefon ili tablet

Pripremi se da pokažeš svoje znanje

2 Otvori quizizz.com/join

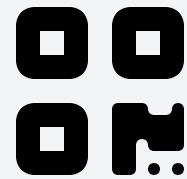
Ili skeniraj QR kod sa desne strane

3 Unesi kod i svoje ime

Pitanja o privatnosti te čekaju!

Skeniraj Kod

Otvori kameru na telefonu

GAME CODE

Unesite ovaj kod na quizizz.com/join

Vrijeme za Razgovor

Podijelite šta ste otkrili o svojim aplikacijama

Provjera Telefona

Da li ste provjerili dozvole na svom telefonu? Koje aplikacije imaju pristup kamери?

Iznenadjenje!

Šta vas je najviše iznenadilo? Da li neka "obična" igrica traži nešto čudno?

Moja Adresa

Zašto je kućna adresa tajna koju nikada ne smijemo dijeliti u aplikacijama?

Podignite ruku ako želite da podijelite svoje otkriće!

Šta smo danas naučili? 🎓

Tri najvažnije stvari koje nosimo kući o našim podacima.

Podaci su tvoje blago

Ime, škola i adresa ne smiju biti javni. To su tvoji dragulji koje čuvaš samo za sebe i prijatelje.

Dozvole se provjeravaju

Ne treba svakoj igrići tvoja kamera ili lokacija. Ako app traži previše, reci "Ne"!

Tvoja privatnost, tvoja moć

Ti držiš ključeve svojih "kućnih prozora". Dijeli pametno i ostani siguran/na.

Moj Plan Zaštite

- Zaključati profil
- Isključiti lokaciju
- Provjeriti dozvole
- Pitati odrasle

SPREMAN/NA ZA DIO B!

DRUGA GRUPA (12-15 GOD)

DIO B:

Napredni Koncepti Privatnosti

Geolokacija, data brokeri i tvoja zakonska prava (GDPR).

Nauči kako sistem funkcioniše da bi ga kontrolisao.

Geolokacija

Data Brokeri

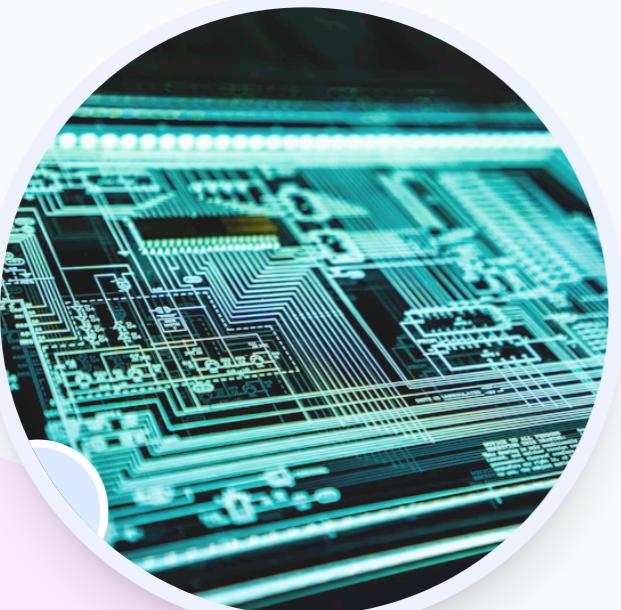

GDPR Prava

Dobrodošli!

Napredni koncepti: Prodaja podataka, Data Brokeri i Prava.

Ko prodaje tvoje podatke?

Razumjećemo ko su Data Brokeri i kako tvoji podaci postaju roba.

Tvoja zakonska prava

Učimo o GDPR-u i kako da iskoristiš pravo na brisanje i privatnost.

Geolokacija i rizici

Otkrićemo šta tvoja lokacija govori o tebi i kako je zaštiti.

Kad igra otkrije tvoju adresu

Realna priča iz 2026. godine: Kako geolokacija u igram na poput Fortnite-a ili Robloxa može postati sigurnosni rizik.

📍 GREŠKA: PRECIZNA LOKACIJA

"Samo da nađem tim"

Marko (13 godina)

ℹ️ Scenario

Marko je ostavio uključenu "preciznu lokaciju" (Precise Location) u postavkama telefona dok je igrao, želeći da pronađe lokalne saigrače za turnir. Nije znao da igra dijeli te koordinate.

GPS: 44.7866° N, 20.4489° E

Neželjeni gost

Digitalno postaje fizičko

❓ Šta se desilo?

Nepoznati "saigrač" je iskoristio podatke o lokaciji da identifikuje Markovu tačnu adresu stanovanja. Marko je dobio poruku: "Vidim da si u [Ime ulice], čekam te ispred." To nije bio dječak, već odrasla osoba.

Lekcija: Isključi lokaciju za igre!

CURENJE PODATAKA I GEOLOKACIJA

GLAVNA VIJEST

2.4M KORISNIKA POGOĐENO CURENJE LOKACIJA IZ POPULARNE GAMING APLIKACIJE

Hakerska grupa objavila je bazu podataka koja sadrži precizne **GPS koordinate** miliona maloljetnih korisnika popularne 'free-to-play' igre, omogućavajući praćenje kretanja u realnom vremenu.

Hitno Upozorenje

📍 GEOSECURITY WATCH

Aktuelni izvještaji o masovnim curenjima podataka i zloupotrebi lokacijskih servisa koji pogađaju milione korisnika.

DATA BREACH

Društvene Mreže

DATA BROKERI PRODAJU ŠKOLSKE RASPOREDE

Istraga otkriva da su podaci prikupljeni putem naizgled bezazlenih aplikacija za organizaciju učenja prodati marketing agencijama, uključujući imena škola i **rasporede časova**.

TECH PRIVACY JOURNAL

ZLOUPOTREBA

Mobilne Aplikacije

"CHECK-IN" FUNKCIJE OTKRIVAJU KUĆNE ADRESE

Stručnjaci upozoravaju da automatsko označavanje lokacije na fotografijama omogućava nepoznatim osobama da kreiraju detaljne **mape kretanja** korisnika jednostavnim praćenjem javnih profila.

➊ MOBILE SECURITY ALERT

Previše Dozvola?

Većina aplikacija traži podatke koji im zapravo nisu potrebni za rad.

Alarmantnih 70%

Prema istraživanjima iz 2026., čak **70% aplikacija** traži dozvole koje nemaju veze sa njihovom osnovnom funkcijom.

Zašto to rade?

Podaci su nova valuta. "Besplatne" aplikacije često zarađuju prodajom tvojih navika, lokacije i kontakata oglašivačima.

2026 DATA

Zahtjevi Aplikacija

- Većina ovih podataka završava kod **Data Brokera**.

Rizik Privatnosti

Kada igrica traži tvoju **lokaciju** ili lampa traži **kontakte**, to je crvena zastavica.

Šta su Data Brokeri?

Kako tvoji lični podaci postaju roba na tržištu.

PROCES TRGOVINE PODACIMA:

1. Prikupljanje

Besplatne aplikacije prikupljaju tvoju lokaciju, kontakte i navike dok ih koristiš.

2. Prodaja

App programeri prodaju te "sirove" podatke Data Brokerima (trgovcima) za novac.

3. Profilisanje

Brokeri spajaju podatke iz hiljada izvora i prave tvoj detaljan "digitalni dosije".

4. Targetiranje

Velike kompanije kupuju tvoj profil kako bi ti precizno plasirale reklame i uticaj.

REALNOST 2026

Ti nisi klijent besplatne aplikacije. Ti si **proizvod** koji se prodaje.

Put tvojih podataka

Kako tvoj klik postaje nečiji profit: od instalacije do reklame.

ALGORITAMSKI PROCES:

1. Instalacija

Preuzimaš aplikaciju i često automatski prihvataš sve dozvole (kontakti, lokacija) bez čitanja.

2. Prikupljanje

Aplikacija u pozadini bilježi gdje se krećeš, šta kupuješ i s kim komuniciraš.

3. Profilisanje

Algoritmi spajaju podatke u tvoj "digitalni profil": tvoje navike, želje i slabosti.

4. Targetiranje

Profil se prodaje oglašivačima. Ti vidiš reklamu za proizvod koji si "samo pomislio/la".

EKONOMIJA PAŽNJE

Ako je proizvod besplatan, onda si **ti** (i tvoji podaci) proizvod.

Šta lokacija otkriva o tebi?

Geolokacija nije samo tačka na mapi. Ona povezuje tvoje kretanje u precizan profil tvog života.

Tvoj Dom

GPS vidi gdje tvoj telefon "spava" svake noći. To otkriva tvoju tačnu kućnu adresu, čak i ako je nikad ne upišeš.

Škola i Rutina

Redovni odlasci na istu lokaciju u isto vrijeme otkrivaju koju školu pohađaš i kada završavaš nastavu.

Omiljeni Kafić

Lokacije na kojima provodiš slobodno vrijeme. Ako su javne, svako može znati gdje te pronaći u realnom vremenu.

Navike i Profil

Kombinacija svih lokacija (teretana, doktor, prijatelji) stvara detaljan psihološki profil tvojih navika.

Kako geolokacija radi?

Nevidljivi proces praćenja tvoje lokacije u realnom vremenu.

PROCES PRIKUPLJANJA PODATAKA:

1. Zahtjev

Aplikacija traži dozvolu za pristup GPS-u, Wi-Fi ili Bluetooth podacima telefona.

2. Koordinate

Telefon izračunava tvoju tačnu geografsku širinu i dužinu (preciznost do 5m).

3. Dijeljenje

Aplikacija šalje ove koordinate internetom na eksterne servere kompanije.

4. Arhiviranje

Serveri čuvaju istoriju kretanja i koriste je za profilisanje ili prodaju.

RIZIK PRIVATNOSTI

Ovi podaci mogu otkriti gdje živiš, gdje ideš u školu i tvoju dnevnu rutinu.

Šta je GDPR?

Zakon koji ti daje super-moći nad tvojim podacima.

4 GLAVNA STUBA TVOJIH PRAVA:

1. Pravo na Pristup

"Želim da vidim šta znate o meni." Imaš pravo pitati bilo koju aplikaciju koje podatke čuvaju.

2. Pravo na Ispravku

"Ovo je pogrešno, ispravite!" Ako imaju staru adresu ili pogrešno ime, moraju to promijeniti.

3. Pravo na Zaborav

"Obrišite me!" Najmoćnije pravo – možeš tražiti trajno brisanje svih svojih podataka.

4. Pravo na Ograničenje

"Stop!" Možeš zabraniti da koriste tvoje podatke za dosadne reklame ili prodaju drugima.

ZAKONSKA MOĆ

GDPR kaže: Ti si vlasnik svojih podataka, ne kompanije! Ako ne slušaju, plaćaju kazne.

KONTEKST

Mnoge popularne aplikacije (TikTok, Roblox, Instagram) su besplatne za korištenje. Međutim, održavanje servera i razvoj koštaju milijarde.

POSLOVNI MODEL:

"Ako ne plaćaš proizvod, TI si proizvod."

DVIJE STRANE

Kompanije

Pružamo vrijednu uslugu besplatno. Podaci su cijena te usluge.

Korisnici

Moja privatnost je pravo, a ne valuta. Nisam dao/la pristanak za prodaju.

PITANJE ZA DISKUSIJU

:: Da li kompanije imaju pravo da koriste naše podatke ako je app besplatan? ::

Besplatna Igra

SCENARIO 1

Igraš super igricu besplatno, ali ona prati tvoju lokaciju i prodaje je oglašivačima kafe.

DILEMA:

Je li fer da znaju gdje živiš samo za igranje?

Navigacija

SCENARIO 2

Mape ti pomažu da izbjegneš gužvu. Zauzvrat, one znaju svaki tvoj korak i naviku.

DILEMA:

Da li je korisnost veća od gubitka privatnosti?

Sitna Slova

SCENARIO 3

Kliknuo/la si "I Agree" na tekst od 50 stranica koji niko ne čita. Pravno si pristao/la.

DILEMA:

Da li je pristanak stvaran ako ga ne razumiješ?

Plaćena Verzija

ALTERNATIVA

Zamisli verziju TikToka koja košta 5€ mjesечно, ali ne prati tvoje podatke.

DILEMA:

Da li bi platio/la za svoju privatnost?

Različite Perspektive

Da li kompanije imaju pravo na naše podatke? Sagledajmo problem iz tri različita ugla.

Korisnik (Ti)

"Velim što je aplikacija besplatna, ali ne želim da me prate svuda. Zašto im treba moja adresa za običnu igricu? Osjećam se nezaštićeno."

Kompanija (App)

"Razvoj aplikacije košta milione. Ako korisnici ne plaćaju novcem, plaćaju podacima koje koristimo za reklame. To je poslovni model."

Zakonodavac

"Podaci su vlasništvo građana. Kompanije moraju biti transparentne i tražiti jasnu dozvolu, a ne sakrivati namjere u sitnim slovima."

Sa kojom perspektivom se najviše slažete?

Studija Slučaja: TikTok 2026

Kada "besplatna" aplikacija postane najskuplja igračka. Analiza incidenta prodaje podataka maloljetnika.

INCIDENT

Skrivena Prodaja

Januar 2026.

Q Šta se desilo?

Istraga je otkrila da su podaci o **lokaciji i navikama** 5 miliona korisnika mlađih od 16 godina prodati "data brokerima" bez znanja roditelja.

Preciznost lokacije: do 5 metara.

Kazna & Reakcija

Rekordna Globa

盾 Ishod slučaja

Kompanija je kažnjena sa **€400 miliona** zbog kršenja GDPR-a. Uvedena je obavezna verifikacija godina, ali podaci koji su prodati se ne mogu "vratiti".

Lekcija: "Besplatno" često plaćaš privatnošću.

Napredni alati zaštite

Alati koji ti pomažu da ostaneš anoniman i zaštitиш svoje podatke od radoznalih očiju.

VPN (Virtual Private Network)

Kriptuje tvoju internet vezu i sakriva tvoju pravu IP adresu. Kao da voziš automobil sa zatamnjениm staklima kroz tunel.

#Anonimnost

#Enkripcija

Private Browsing (Incognito)

Preglednik ne pamti tvoju istoriju posjeta ni kolačiće nakon zatvaranja. Korisno na javnim uređajima, ali provajder i dalje vidi promet.

#BezTragovaNaUredaju

Privacy-Focused Apps

Koristi aplikacije koje poštuju tvoju privatnost. Zamjeni Google sa **DuckDuckGo**, a WhatsApp sa **Signal** aplikacijom.

#Signal

#DuckDuckGo

Blokatori Praćenja

Instaliraj dodatke (npr. uBlock Origin) koji sprečavaju reklame i skripte da prate tvoje ponašanje po internetu.

#StopTracking

#CleanWeb

Pro Savjet: "Incognito" mod ne znači da si nevidljiv/a na internetu, samo da tvoj računar ne pamti istoriju. Za pravu zaštitu koristi VPN.

Privacy Policy vs Terms of Service

Šta ovi dokumenti znače i zašto su važni za tvoju sigurnost

Privacy Policy

Politika Privatnosti

- Objašnjava koje tačno podatke aplikacija prikuplja o tebi.
- Navodi s kim se tvoji podaci dijele (npr. oglašivači).
- Definiše koliko dugo se tvoji podaci čuvaju na serverima.
- Opisuje tvoja prava (kako da obrišeš ili vidiš svoje podatke).

VS

Terms of Service

Uslovi Korištenja

- Postavlja pravila ponašanja koja svi korisnici moraju poštovati.
- Definiše minimalne godine za korištenje (obično 13+).
- Određuje ko posjeduje sadržaj (slike/video) koji objaviš.
- Navodi razloge zbog kojih ti mogu ugasiti nalog (banovati te).

Rijetko ko ih čita do kraja, ali klik na "I Agree" je pravi pravni ugovor!

Twoji Podaci, Tvoja Pravila

Ključne pouke o data brokerima, geolokaciji i tvojim pravima.

Zaustavi Data Brokere

Tvoji podaci su valuta. Ograniči dijeljenje i koristi "Opt-Out" opcije da im smanjiš profit.

Lokacija je Privatna

Igre ne moraju znati tvoju adresu. Isključi GPS za sve što nije mapa ili navigacija.

Koristi Svoja Prava

GDPR ti daje moć. Traži kopiju podataka ili brisanje ("Pravo na zaborav").

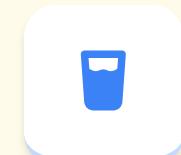

Kratki Odmor

Pauza za drugu grupu

5

MINUTA

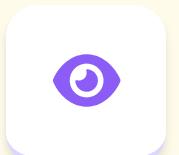
Hidratacija

Popij čašu vode

Istezanje

Protegni se malo

Pauza za oči

Odmori pogled od ekrana

Vidimo se uskoro na Quizizz kvizu i Challenge-u!

PROVJERA ZNANJA DIO B

Quizizz Kviz

Data brokeri, geolokacija i GDPR – spreman/na?

1 Pripremi uređaj

Vrijeme je za naprednu provjeru znanja

2 Otvori quizizz.com/join

Ili skeniraj QR kod sa desne strane

3 Unesi kod i ime

Pokaži šta znaš o zaštiti podataka!

Skeniraj Kod

Otvori kameru na telefonu

GAME CODE

Unesite ovaj kod na quizizz.com/join

MINI-CHALLENGE

:: AUDIT LOKACIJE ::

SIGURNOSNI NIVO

KRITIČAN

1 KORACI ZADATKA

- Otvori **Postavke** (Settings) na svom telefonu.
- Pronađi **Privatnost > Lokacija**.
- Pregledaj listu aplikacija koje imaju pristup.
- Promijeni postavke za sumnjive aplikacije.

⚠ CRVENE ZASTAVICE

- Pristup "Uvijek" (Always)
- Precizna lokacija (Precise)

AUDIT MISIJA

:: IZVRŠI SLJEDEĆE ZADATKE ::

NIVO 1

Lov na Uljeze

Pronađi bar jednu aplikaciju koja ne treba lokaciju (npr. Lampa, Kalkulator, jednostavna igra).

AKCIJA:

Postavi na "Nikad" (Never).

NIVO 2

Način Rada

Pronađi aplikacije koje imaju pristup "Uvijek" (Always Allow), a nisu mape.

AKCIJA:

Promijeni na "Dok koristim" (While Using).

BONUS

Kamera Audit

Koje aplikacije mogu vidjeti tvoje lice?
Provjeri dozvole za Kameru.

AKCIJA:

Ukloni nepotrebne pristupe.

Preciznost

Provjeri društvene mreže (Instagram, TikTok).
Da li im treba tvoja tačna ulica?

AKCIJA:

Isključi "Precizna lokacija" (Precise).

Diskusija i Zaključak

Šta smo otkrili o našim podacima i privatnosti?

Moje Promjene

Šta ste konkretno promijenili ili isključili u postavkama telefona tokom današnjeg izazova?

Nepotrebno?

Koje dozvole su vas najviše iznenadile? Koja aplikacija je tražila previše podataka?

Moj Plan

Kako ćete ubuduće brinuti o svojoj privatnosti pri instalaciji novih aplikacija?

Podijelite jedno pravilo koje ćete poštovati od danas!

IZAZOV ZA ZVJEZDICU

:: AUDIT APLIKACIJA & PRIVACY PLAN ::

STATUS MISIJE

ČEKA SE

◎ CILJEVI MISIJE

- Otkrij šta tvoje aplikacije **stvarno** znaju o tebi.
- Preuzmi kontrolu nad svojim podacima.
- Napravi plan za sigurniju budućnost.

🕒 POTREBNI ALATI

Tvoj Telefon

Postavke

Olovka

Porodica

IZABERI SVOJU MISIJU

:: DOMAĆI ZADATAK ::

Dozvole Bingo

DIO A (9-11)

Igraj detektiva! Koje igrice su "najradoznalije" i traže najviše stvari?

ZADATAK:

- Nacrtaj tabelu 3x3 na papiru.
- Upiši dozvole (Kamera, Mikrofon, Lokacija).
- Prekriži polje kad nađeš app koja to traži!

Porođićna igra

DIO B (12-15)

Privacy Plan

Tvoj telefon je tvoja tvrđava. Da li su zidine dovoljno jake?

ZADATAK:

- Otvori Postavke > Privatnost.
- Isključi lokaciju za 3 aplikacije.
- Obriši jednu aplikaciju koju ne koristiš.
- Napiši plan: "Kako ću štititi podatke".

Audit Telefona

STATISTIKA I RIZICI

KRITIČNO

70% NEPOTREBNO
APLIKACIJE TRAŽE PREVIŠE PODATAKA

Analiza iz 2026. pokazuje da **70% aplikacija** zahtijeva pristup podacima (mikrofon, kontakti, lokacija) koji nisu neophodni za njihovo funkcionisanje.

App Dozvole

NAVIKE

Digitalni Wellbeing

4h DNEVNO
PROSJEČNO VRIJEME NA EKRANU

Mladi u prosjeku provode **4 sata dnevno** ispred ekrana telefona, generišući stotine digitalnih tragova svake minute korišćenja.

DIGITAL HEALTH REPORT

RIZIK

Geolokacija

LOKACIJA OSTAJE UKLJUČENA

Kod mnogih popularnih igara (npr. Roblox, Fortnite), dozvola za lokaciju ostaje aktivna u pozadini, omogućavajući **praćenje kretanja** izvan vremena igranja.

MOBILE PRIVACY WATCH

GAMING SAFETY INDEX

DODATNI MATERIJALI

Korisni Resursi i Linkovi

Saznaj više o svojim pravima, koristi alate za zaštitu i potraži pomoć.

GDPR za Djecu

Saznaj koja prava imaš na internetu:
pravo da znaš ko ima tvoje podatke i
pravo na "zaborav" (brisanje).

 gdpr-info.eu

Alati za Privatnost

Vodiči za podešavanje telefona
(Android/iOS) i alati za blokiranje
nepotrebnog praćenja.

 privacy.com

Kontakt za Podršku

Ako se osjećaš nesigurno ili su tvoji podaci
zloupotrebljeni, obrati se centru za
podršku.

 sigurnost.net

Predavač

Radionica Digitalne Bezbjednosti

email@kontakt.com

www.moj-sajt.com

Vodič za Predavača: Lični Podaci & Privatnost

Ključne napomene za Temu 3: Dozvole, Geolokacija i Kontrola

Ukupno trajanje: 120 min (2 × 60 min)

Jezik i Ton

- ✓ **Ijekavica:** "dijeljenje", "dozvole", "privatnost".
- ✓ **Gender Neutral:** "Korisnik/ca", "osoba", "vlasnik/ca uređaja".
- ⚠ **Ton:** Osnažujući ("tvoja privatnost je tvoj štit"), fokus na pametnom izboru.

Struktura Radionice

DIO A (Mlađi 9-11)

Prvih 60 min

- **Uvod (5')**: Analogija prozora & plan.
- **Teorija (25')**: Lični podaci, App dozvole (kamera/mic).
- **Pauza (5')**: Odmor.
- **Kviz (25')**: Quizizz + Diskusija o postavkama.

DIO B (Stariji 12-15)

Drugih 60 min

- **Uvod (5')**: Realni slučaj (Geolokacija).
- **Teorija (25')**: Data brokeri, GDPR, Etika.
- **Pauza (5')**: Odmor.
- **Kviz (25')**: Quizizz + Challenge "Audit dozvola".

Ključni Koncepti

Analogija (Dio A): "Kućni prozori" - aplikacije žele da gledaju unutra. Dozvole su kao zavjese koje ti navlačiš.

Geolokacija (Dio B): Rizik u igrama (Roblox/Fortnite). Pokaži kako "samo dok koristim" opcija štiti.

Etika: "Ako je besplatno, ti si proizvod." Objasni data brokere jednostavno.

Tehnička Priprema

- Demo telefon za pokazivanje "Settings"?
- Quizizz kodovi** uneseni na slajdove 22 i 42?
- Spremi primjer dozvola (npr. TikTok/Instagram).

Quizizz Fokus

Pitanje: "Zašto app traži pristup kameri?"
(Višestruki izbor: da radi, da me špijunira, oboje).

Diskusija: Pitaj grupu ko je nekad odbio dozvolu i zašto.

Challenge: Ko nađe najčudniju dozvolu na svom telefonu?